

Projekt podstawy programowej marginalizuje ewolucję

9 grudnia 2016

W projekcie podstawy programowej z biologii dla klas V-VIII marginalizuje się nauczanie o ewolucji. To zdecydowany krok wstecz – alarmują przedstawiciele Komitetu Biologii Środowiskowej i Ewolucyjnej PAN. Apelują o przywrócenie w tym zakresie poprzednich zapisów.

Komitet Biologii Środowiskowej i Ewolucyjnej PAN przeanalizował projekt podstawy programowej z biologii dla klas V-VIII szkoły podstawowej, porównując ją z aktualnie obowiązującą podstawą programową dla gimnazjum.

Choć projekt ten jest w dużej mierze powtórzeniem obecnie obowiązującej podstawy, to „niektóre wprowadzone zmiany budzą nasz głęboki niepokój” – piszą przedstawiciele KBŚiE PAN w przesłanym PAP w czwartek stanowisku.

Zdaniem naukowców podstawowym mankamentem projektowanej podstawy programowej jest „marginalizacja nauczania o ewolucji”. Według nich nauczanie to zostało sprowadzone do wyrwanych z kontekstu zagadnień, poruszanych na końcu cyklu nauczania biologii.

Badacze z KBiŚiE PAN zwracają uwagę, że z celów kształcenia zniknęło zdanie „[uczeń] wskazuje ewolucyjne źródła różnorodności biologicznej”.

„Wymaganie to zapewniało obecność myślenia ewolucyjnego w całym cyklu nauczania biologii, a zwłaszcza przy omawianiu różnorodności biologicznej” – uważają naukowcy. Są zgodni, że teoria ewolucji jest spoiwem biologii, wyjaśniając jednocześnie jedność i różnorodność życia na Ziemi. „Ewolucja jest źródłem złożoności i różnorodności organizmów. Biologia nauczana bez ewolucji staje się zbiorem niepowiązanych ze sobą

faktów do zapamiętania, ale nie do zrozumienia” – piszą w liście powołując się na stanowisko amerykańskiego genetyka Theodosiusa Dobzhansky’ego.

Naukowcy z KBiŚiE PAN podkreślają też, że z treści kształcenia zniknęło wymaganie szczegółowe „[uczeń] przedstawia źródła wiedzy o jej przebiegu [tj. ewolucji]”. Jak komentują, to wymaganie umożliwiało powiązanie pojęcia ewolucji z dotychczasową wiedzą ucznia, np. na temat genetyki, ekologii czy budowy organizmów. „Pozwalało wykazać, że teoria ewolucji ma solidne podstawy naukowe. Bez tego powiązania, zagadnienia ewolucyjne są abstrakcyjne, tracą swoją moc wyjaśniającą i integrującą w nauczaniu biologii” – alarmują.

„Obniżenie rangi ewolucji w projekcie podstawy przez usunięcie ewolucyjnego kontekstu nauczania biologii jest zdecydowanym krokiem wstecz. Apelujemy o wprowadzenie do podstawy odpowiednich celów kształcenia i treści nauczania, które odzwierciedlałyby znaczenie teorii ewolucji we współczesnej biologii” – zaznaczają. Ich zdaniem można to osiągnąć np. przywracając zapisy w tym zakresie z aktualnie obowiązującej podstawy programowej. „Uwzględnienie ewolucji w celach kształcenia nie zwiększa zakresu treści do realizacji w szkole podstawowej, a określa jedynie kontekst, w jakim te treści powinny być realizowane na lekcjach biologii” – zaznaczają autorzy stanowiska.

Krytyczne nastawienie KBŚiE PAN nie dotyczy całości projektu podstawy programowej. Naukowcy np. „z satysfakcją” przyjmują uwzględnienie w projekcie podstawy programowej zagadnień z zakresu zagrożeń różnorodności biologicznej oraz ochrony przyrody.

„Z dużym niepokojem natomiast konstatujemy brak zagadnień z zakresu ochrony środowiska. Zagrożenia środowiskowe, takie jak globalne ocieplenie (które zaczyna już w istotny sposób wpływać na życie wielu społeczeństw) czy kwestia zagospodarowywania śmieci i odpadów, powinny być znane każdemu

obywatelowi, bowiem bez powszechnej świadomości i akceptacji niezbędnych zmian w gospodarce nie będziemy w stanie podjąć skutecznych działań zapobiegających degradacji środowiska” – piszą.

Biolodzy przypominają, że po reformie edukacyjnej większość młodzieży będzie się uczyła biologii jedynie w szkole podstawowej. „Powinna z niej wynieść kanon wiedzy biologicznej, niezbędny nie tylko w życiu codziennym, ale także pomagający zrozumieć otaczający świat. Podstawy wiedzy o środowisku oraz wiedzy o ewolucji do tego kanonu ponad wszelką wątpliwość należą” – można przeczytać w stanowisku.

Zdaniem przedstawicieli komitetu zniknięcie z projektu podstawy programowej wielu wymagań o charakterze przekrojowym, integrującym wiedzę, sprawia, że „szkolna biologia staje się zbiorem faktów do nauczania się na pamięć, w mniejszym stopniu natomiast jest narzędziem do wyjaśniania otaczającego świata”. Naukowcy mają też wątpliwości, czy zapisy przewidziane uprzednio do realizacji przez młodzież w wieku 13-15 lat sprawdzą się w nauczaniu dzieci w wieku 11-14 lat.

Komitet Biologii Środowiskowej i Ewolucyjnej PAN jest jednym z dziewięciu komitetów naukowych przy Wydziale II Nauk Biologicznych i Rolniczych PAN. Został powołany w 2016 r., ale kontynuuje tradycję poprzednich komitetów PAN, między innymi Komitetu Ekologii, Komitetu Biologii Ewolucyjnej i Teoretycznej oraz Komitetu Ochrony Przyrody.

Źródło: NaukawPolsce.PAP.pl